	Sēdes video translācija	04.05.2023	12.00

https://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/2469
https://titania.saeima.lv/LIVS14/SaeimaLIVS2_DK.nsf/DK?ReadForm&active=1

04.05.2023. 14.Saeima piektā sēde-pavasara sesija Svinīgā *Noraksts*

Stenogramma *Sēdi vada: Edvards Smiltēns*

2023.gada 4. maija sēde sākas pl. 12:00
sēde slēgta pl. 12:32, sēdes ilgums- 32 minūtes

PIEBILDE: 4. maijā notiek viena sēde nr.5 (pavasara sesija).

Latvijas Republikas 14. Saeimas pavasara sesijas piektā (svinīgā) sēde 2023. gada 4. maijā

Sēdi vada Latvijas Republikas 14. Saeimas priekšsēdētājs Edvards Smiltēns.

Sēdes darba kārtība
Sēdes videotranslācija
Sēžu videotranslācijas (arhīvs)

Sēdes vadītājs. Cienījamie kolēģi, lūdzu, sēdieties savās darba vietās!
Cienījamie Saeimas deputāti! Cienījamie Augstākās padomes deputāti! Cienījamie vēstnieki un ekselences! Viesi! Sākam Latvijas Republikas Saeimas 2023. gada 4. maija svinīgo sēdi par godu Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanai.

Z. Kalniņa-Lukaševica (14. Saeimas priekšsēdētāja biedre).

Godātie kolēģi! Ekselences! Cienītie Augstākās padomes deputāti! Dāmas un kungi! Vārds Latvijas Republikas Saeimas priekšsēdētājam Edvardam Smiltēnam svinīgajai uzrunai.

E. Smiltēns (14. Saeimas priekšsēdētājs).

Labdien, cienījamie Saeimas deputāti!

Augsti godātie Augstākās padomes deputāti un deputātes!

Godātie viesi!

Šodien ir mūsu Latvijas svētki! Mēs svinam jau 33. gadskārtu, kopš esam atjaunojuši Latvijas Republikas neatkarību. Un šajā dienā īpašs paldies skan visiem tiem 138 Augstākās padomes deputātiem, drosmīgiem Latvijas vīriem un sievām, kas pieņēma šo Latvijai ārkārtīgi būtisko, nozīmīgo vēsturisko lēmumu, spēra vēsturisku un izšķirošu soli Latvijas brīvības, neatkarības un demokrātijas ceļā. Tobrīd vēl – neskaidrību un, būsim godīgi, arī briesmu pilnā ceļā. Tomēr visas Latvijas tautas atbalsts un viņu pašu stingrā pārliecība izrādījās daudz stiprāka par visiem ārējiem draudiem un neziņu. Tas ļāva izstāvēt arī grūtos barikāžu un ekonomikas pārveides laikus, kas bija nepieciešami, lai okupācijas uzspiesto komunistisko plānveida tautsaimniecību piemērotu brīvajam tirgum un integrētos atpakaļ pasaules ekonomikas apritē.

Drosme, vienprātība un konsekvence bija 4. maija panākumu atslēga. Ir liels gods, ka Augstākās padomes deputāti, Latvijai un mums visiem tik nozīmīgās dienas varoņi, šodien ir mūsu vidū šeit, Saeimas namā, kā arī skatās mūs šobrīd tiešraidē. Kolēģi, aicinu viņus visus šodien sveikt ar aplausiem. *(Aplausi.)*

Kolēģi! 4. maijā tika atjaunota nevis vienkārši Latvijas neatkarība, tika atjaunota 1918. gada 18. novembrī dibinātā Latvijas Republika, tika atjaunota Latvijas Republikas Satversmes darbība, kas sākās ar skaidru vēstījumu pasaulei divos ārkārtīgi svarīgos vārdos – Latvija IR!

Un tādēļ mēs pateicamies visiem 138 deputātiem, kuri balsoja PAR. Arī Imantam Ziedonim, kurš nu jau turpina dzīvot mūsu atmiņās, domās un dzejā. Un tieši vakar viņam apritēja 90. Runājot par vērtīgo, viņš ir teicis kādu mums visiem zināmu dzīves patiesību: "Kad mēs esam mīlestības vidū, mums tomēr nav miera, mēs gribam tālāk un tālāk un, paši nezinot, ejam no tās laukā."

Un es šos vārdus šodien vēlos attiecināt uz valsti. Pirms 33 gadiem tika atjaunota demokrātija, kolēģi, parlamentārā demokrātija – pirms 100 gadiem mūsu Satversmē smalki un pārdomāti ieaustā valsts iekārta, kas šodien izrādījusies visdrošākā, skaidrākā un spēcīgākā valsts arhitektūra, lai nodrošinātu pilnvērtīgu tautas interešu pārstāvību un līdzsvarotu valsts attīstību un vadību.

Visus šos gadus mēs konsekventi esam gājuši parlamentārās demokrātijas ceļu, iespējams, jā, vissarežģītāko, grūtāko, bet, draugi, vispareizāko ceļu. Tomēr ik pa laikam nav miera – dažiem uzrodas mēģinājumi šo uzticamo arhitektūru apšaubīt, mēģinājumi iet šķietami tālāk un tālāk ārā no tīrās parlamentārās demokrātijas, virzot Satversmes kursa maiņu uz kādu pusprezidentālu modeli, vairs ne Saeimas vēlētu prezidentu, šāda viena cilvēka varas stiprināšanu, pilnvaru palielināšanu. Līdz šim vairākumā mēs neesam padevušies šim viltus vilinājumam pēc "īsta saimnieka" un "stiprās rokas", Saeimas lomas mazināšanas vai tās pilnvaru atdošanas.

To, ka šī izvēle ir pareiza, īpaši spilgti mēs varam novērtēt tagad. Brutāls karš, ko uzsācis varmācīgs diktators, autoritārs, pašpasludināts tirāns, kas met cietumos tūkstošiem savu pilsoņu, veic mežonīgākos kara noziegumus, – tādas izaug tās "stingrās rokas" un "īstie saimnieki" 21. gadsimtā.

Vēl kāda būtiska nianse no mūsu pašu vēstures. Kārlis Ulmanis, sagraujot parlamentāro demokrātiju caur valsts apvērsumu, jau 1935. gada 8. oktobrī 1. maiju – Satversmes sapulces sasaukšanas dienu – svītro no svinamo dienu saraksta. Mēs visi varam uzdot jautājumu – kāpēc? Lai dzēstu no tautas atmiņas lielāko biedu autoritārismam un viena indivīda varaskāres realizācijai – tautas izvēlētu parlamentāro demokrātiju. Parlamentārisms ir tas, kas iznīcina autoritārismu.

Šodien vērtīgākais mūsu katra apliecinājums patriotismam un mīlestībai pret savu zemi, tautu un valsti ir dzelžaini stāvēt parlamentārās demokrātijas sardzē, stiprināt tautas vēlētu Saeimu, lai sargātu svētāko – mūsu brīvību, neatkarību un demokrātiju.

Kolēģi! Mēs esam bijuši konsekventi. Esam NATO un Eiropas Savienības dalībvalsts, cieši integrēti drošības un vērtību sistēmā, kas domā, kā attīstīt savas valstis, nevis sagrābt un iznīcināt citas. Mēs varam justies drošībā, jo paši konsekventi ieguldām un turpināsim ieguldīt savā aizsardzībā, tostarp nupat Saeimā apstiprinot valsts aizsardzības dienesta izveidi. Mēs varam justies drošībā, jo varam paļauties uz savu sabiedroto klātbūtni un savas tautas gatavību aizsargāt savu zemi.

Taču to nevar teikt par daudziem citiem Eiropā, tiem, kas ir svārstījušies, atlikuši vai mainījuši savas izvēles. Nekonsekvences augsto cenu mēs redzam Ukrainā, Moldovā un arī Gruzijā.

Atļaušos citēt kādu mūsdienu latviešu filozofu, kurš raksta, ka nevar būt brīvi, nevar brīvību saskaldīt politiskā, ekonomiskā, sociālā un vēl citās brīvībās. Citēju: "Brīvība nav brīvību kopums vai kaut kāds optimāls to salikums. [..] Brīvība nav iespējama pa daļām, tā ir visa uzreiz,

vai arī tās nav." Brīvība vai nu ir, vai tās nav. Tu nevari būt daļēji brīvs. Un to ir sapratuši cilvēki Ukrainā, un Moldovā, kuri vēlas iekļauties civilizētajā pasaulē, pat ja tas maksā tik dārgi kā šobrīd Ukrainas tautai.

Es gribu atgādināt un uzsvērt, ka šajā izvēlē Latvija ir Ukrainas, Moldovas un Gruzijas (Sakartvelo) tautu uzticamā sabiedrotā. Arī tādēļ, ka mēs paši esam gājuši cauri šādai skarbai izvēlei un sapratuši, ka mēs nevaram būt daļēji brīvi, brīvi par 75 vai 80 procentiem, proti, iedomāties, ka varam būt kaut kāds neitrāls tilts starp nesavienojamām vērtību sistēmām.

Es atgādinu, ka šajā ceļā uz lielāku skaidrību un izvēli nozīmīga loma Latvijā ir bijusi tieši Latvijas Republikas Saeimai. Mēs redzam, ka ir valstis, kurās daļa politiskās elites ir mēģinājusi sēdēt uz diviem krēsliem vienlaicīgi, cita daļa centusies ātrāk virzīties uz demokrātisko vērtību nometni, savukārt Latvijā, laimīgā kārtā, mēs esam diskutējuši un pat strīdējušies par ļoti daudziem jautājumiem, tomēr fundamentālās izvēlēs – izvēles jautājumos par labu brīvībai – šāda rīvēšanās mums nav bijusi. Lai cik kritiski dažkārt daļa sabiedrības Latvijā vērtē parlamenta darbu, šajos lielajos izvēles jautājumos parlaments vienmēr ir bijis kopā ar Latvijas tautu.

To, ka mēs dzīvojam laikā, kas pieprasa skaidrību un tiešumu domās un rīcībā, var redzēt arī citās izpausmēs. Piemēram, mēs jau esam sveikuši Somiju kā jauno NATO dalībvalsti, un, cerams, drīz varēsim sveikt arī Zviedriju.

Krievijai slepkavojot un postot Ukrainā, demokrātiskā pasaule ir saskārusies ar tik nepārprotamu izaicinājumu savai drošībai un vērtībām, ka Eiropas Savienība un NATO valstis ir kļuvušas daudz vienotākas izpratnē par apdraudējuma līmeni un arī par tā izcelsmi.

Daudzkārt atzīmēts, ka Baltijas valstis savus sabiedrotos Rietumos jau sen brīdināja par Krievijas impērisko dabu, un sabiedrotie tagad atzīst, ka mums bija taisnība. Mēs vienmēr esam skaidri redzējuši sava kaimiņa īsto dabu. 1990. gada 21. aprīlī, divas nedēļas pirms 4. maija balsojuma, uzrunājot Vislatvijas tautas deputātu sapulci, vakardienas jubilārs Imants Ziedonis teica: "Vajātāji tēlo vajātos un vēl sūdzas Eiropas demokrātiskajai domai, ka lielā, bezkaunīgā Baltija grib apspiest mazītiņo Krievijas impēriju. Zilonis, iekāpis ar vienu kāju skudru pūznī, taurē visai pasaulei, ka skudru majoritāte apspiež zilonisko mazākumu. [..] Mums jāsāk cieņpilnas sarunas ar ziloni, citādi zilonis piedraud, ja skudras čurās viņam uz kājas, tad viņš darīs to pašu ar skudrām."

Ir pagājuši vairāk nekā 30 gadi. Un jautājums ir retorisks: tieši kas ir mainījies? Šādus stāstus no Krievijas puses kā pamatojumu savai agresīvajai politikai esam dzirdējuši visus šos gadus un dzirdam joprojām attiecībā uz visiem, kas iedrošinās domāt paši ar savu galvu un lemt par savu brīvību un savu nākotni. Taču šķiet, ka daudziem tagad acis ir atvērušās.

Man šķiet svarīgi tas, ka rezultātā mūs, Latviju, un mūsu reģionu kopumā sabiedrotie uztver ar daudz lielāku izpratni, jo mēs ne tikai esam tradicionāli brīdinājuši par Krievijas radītajiem apdraudējumiem, bet pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā ar savu reālu darbu – politiķu, nevalstisko organizāciju, visas sabiedrības līmenī – esam pierādījuši, ka spējam reaģēt drosmīgi, operatīvi, arī pragmatiski, paturot prātā kopējās Eiropas drošības intereses, un spējam rīkoties ļoti praktiski. Turklāt ir svarīgi šādu tempu arī saglabāt.

24. aprīlī Eiropas Savienības parlamentu spīkeru sanāksmē Prāgā, pārstāvot mūs, Latvijas Saeimu, man bija iespēja atgādināt kolēģiem tieši tajā pašā vietā 2002. gada 21. novembrī mūsu Valsts prezidentes Vairas
Vīķes-Freibergas teiktos vārdus. (Latvijai saņemot uzaicinājumu iestāties NATO.) Toreiz prezidente cit starp pateicās NATO līderiem par drosmi, lemjot par Latvijas un sešu citu valstu uzņemšanu NATO, atjaunojot arī taisnīgumu. Prezidente Latvijas vārdā arī deva skaidru

solījumu, ka darīsim visu, kas ir mūsu spēkos, lai ne tikai dotu savu ieguldījumu alianses stiprināšanā, bet arī darīsim visu, kas darāms, lai veidotu tādu pasauli, kurā taisnība un brīvība pieejamas visiem. Tas bija pirms 21 gada.

Mēs dzelžaini pildām savu, Latvijas, solījumu. Iedvesmu drosmei mēs gūstam gan no Augstākās padomes deputātu lēmumiem pirms 33 gadiem, gan no Ukrainas brīvības cīnītājiem šodien. Un mūsu solījums, mūsu pienākums ir šo drosmi nodot tālāk. Latvijas, tāpat arī Igaunijas, Lietuvas un Centrāleiropas valstu drosme un izlēmība šodien un turpmāk ir jāizmanto, lai vairotu līdzīgu drosmi un izlēmību tālāk citās galvaspilsētās, veicinot lēmumus par Eiropas drošības un vērtību telpas tālāku paplašināšanu un nostiprināšanu. Arī pēc Ukrainas uzvaras. Un tās ir tiešas Latvijas drošības intereses.

Šajā kontekstā es gribu atzīmēt un pateikt paldies par to, ka Saeima, kur strādā dažādi politiski spēki, ir spējusi pieņemt vajadzīgos lēmumus vajadzīgajā laikā.

Kolēģi! Šādās svētku reizēs mēs bieži runājam par vēsturi, piemēram, atceramies tos, kuri palīdzēja atjaunot Latvijas valsti, atskatāmies uz pārvarēto un pieredzēto. Mēs to varētu darīt arī šoreiz, turklāt pilnīgi pamatoti. Piemēram, 1993. gadā spēkā stājās līgums par tirdzniecību un ekonomisko sadarbību starp Latviju un tolaik vēl Eiropas Ekonomisko kopienu. Nemaz ne tik sen, vai ne? Ir vērts novērtēt to, cik tālu kopš tā laika mēs esam tikuši attiecībās ar citām Eiropas Savienības valstīm.

Pirms 30 gadiem Latvija ieviesa latu. Un pirmo reizi pēc neatkarības atgūšanas Saeima ievēlēja Latvijas Valsts prezidentu.

Šādu uzskaitījumu es varētu turpināt, tomēr vēlos jums piedāvāt citu skatījuma leņķi, proti, paskatīties uz mums pašiem, uz sevi, kā vēstures sastāvdaļu. Padomāsim, ko mēs gribētu, lai par 14. Saeimu cilvēki Latvijā atceras pēc 10, 20 vai pat 30 gadiem, kādām vajadzētu būt asociācijām par mums? Ar kādiem darbiem?

Es nepiedāvāju vienkārši prāta vingrinājumu. Ikviens cilvēks vēlas, lai viņa padarīto novērtē, un, no šāda viedokļa raugoties, būtu tikai loģiski, ja arī mēs vismaz paši sev formulētu, kāds būtu vēlamais 14. Saeimas "nospiedums" Latvijas vēsturē.

Ikdienā mums visbiežāk pietrūkst laika domāt šādās kategorijās, un te es arī nonāku pie pirmā novēlējuma sev un visiem jums, kolēģi! Būtu pareizi, ja 14. Saeima labā nozīmē izceltos ar neieslīgšanu sīkos strīdos un sīkumos, bet fokusētos uz valstij patiesi būtiskāko.

Politiskās varas pārstāvjiem visos laikos ir paticis kontrolēt, regulēt, mēģināt detalizēti aprakstīt, kā sabiedrībai dzīvot. Piemēram, ja mēs paveramies uz Kurzemes pilsētu policiju nolikumiem 17. un 18. gadsimtā, mēs lasām precīzus noteikumus, kādu mūzikas instrumentu drīkst spēlēt rātskungu kāzās un kādu – amatnieku kāzās, cik plati drīkst būt zīda auduma rotājumi apģērbam, un tā tālāk.

Mūsdienu cilvēkam šāds pārvaldes stils var izraisīt smaidu vai neizpratni, tomēr, ja esam paškritiski, vai dažkārt mēs nerīkojamies līdzīgi? Ja mēs ticam mūsu valstij – un es esmu pārliecināts, ka mēs ticam! –, mums vajadzētu paļauties uz to, ka saprātīgi cilvēki, zinoši cilvēki strādā arī ārpus šīs ēkas sienām. Mēs toties varētu kopīgi domāt un meklēt risinājumus patiešām nopietniem izaicinājumiem, ar ko Latvija saskaras un saskarsies. Turklāt es runāju ne tikai par ģeopolitiku. Citējot franču politiķi, starp citu, bijušo Francijas Valsts prezidentu, *"Gouverner, c`est prévoir!"* – vadīt valsti nozīmē paredzēt, plānot. Un tieši Saeimas uzdevums būtu formulēt lielās stratēģijas un lielos plānus.

Konsekvence mums vajadzīga iekšpolitisku lēmumu un stratēģisku virzienu noteikšanai. Demokrātijā priekšnosacījums tam ir atklāta un plaša diskusija, un ir svarīgi, lai tas notiktu tieši šeit, Saeimas namā. Tāpēc man ir liels prieks, ka jau pēc pāris nedēļām, iespējams, šeit būs diskusija par enerģētiku.

Kas tad ir mūsu šodienas lielie jautājumi? Varat droši papildināt, kolēģi, bet, manuprāt, tā ir izglītība, veselība, digitālā transformācija, reģionu attīstība, enerģētika, protams, arī tāda lieta kā zaļā kursa izaicinājumi. Vai šajos lielajos jautājumos mums ir vienprātība, vai tomēr saredzam risinājumus diametrāli pretēji? Un vai istabā nav "ziloņu", kuru klātbūtni vienkārši mēs izliekamies nemanām?

Mēs redzam, ka pasaules ekonomikā patiešām norisinās būtiskas izmaiņas saistībā ar klimata mērķiem, tehnoloģijām, enerģētiku un tā tālāk. Par Eiropas zaļo kursu, starp citu, jāteic, ka tā tulkojums nav īsti precīzs. Angļu valodā to sauc par "*A European Green Deal*", kas ir "Eiropas zaļā vienošanās". Un te ir būtiska nianse. Mums ir vajadzīga stratēģiska pašu, iekšēja, vienošanās, lai līdzsvarotu mūsu ekonomikas, ražošanas nozaru izaicinājumus un klimata mērķus. Šādu skaidru vidēja un ilgtermiņa stratēģiju neesamība vai arī fragmentāra esamība ir bijusi par iemeslu (un ir joprojām) vērienīgu investīciju un līdz ar to izaugsmes zaudēšanai Latvijā.

Mēs nevaram vienkārši paļauties, ka lielie spēlētāji noteikumus jau ir uzrakstījuši, mums atliek tos tikai un vienīgi pieņemt. Proti, ir jādomā, kā salāgot mūsu nacionālās intereses ar nenoliedzami lielajiem globālajiem procesiem.

Vēl, runājot par reģionu tematiku, man šķiet, ka ļoti nopietni izceļama tēma, kā dzīvo mūsu pierobežas ar Krieviju un Baltkrieviju novadi. Ja mēs apzināmies, ka šie ir ar mūsu drošību tieši saistīti jautājumi, tad tāpat skaidrs, ka te ir arī ekonomiskās attīstības, infrastruktūras nodrošinājuma konteksts. Citiem vārdiem sakot, ar politiskajiem paziņojumiem par pierobežas iedzīvotāju lojalitātes valstij stiprināšanu vienkārši nepietiks. Domāju, ka, runājot, piemēram, par skolu tīklu, mēs nevaram neņemt vērā šos faktorus. Tas ir arī mūsu drošības un brīvības jautājums.

Iepriekš minēto un – pilnīgi noteikti – arī citu lielo tēmu bloku kontekstā piedāvāju apsvērt visnotaļ konkrētu risinājumu. Saeimā nu jau par tradīciju kļuvušas ikgadējās debates par ārpolitiku, kurās, manuprāt, parlamenta un izpildvaras pārstāvji saturīgi apmainās ar redzējumu un ierosinājumiem, un, protams, arī iebildumiem. Kādēļ lai parlamentā nebūtu ikgadējās debates, kas veltītas, piemēram, enerģētikai vai izglītībai? Vai Latgalei? Latgales kontekstā jau mēs Latgales kongresa gadadienā šeit runājām.

Starp citu, Saeimā ir Latgales apakškomisija, kuras izveide, manuprāt, bija pilnīgi pamatota un kuras darbs, nepārprotami, ir vajadzīgs. Tomēr nebūsim naivi! Problēmas – gan līdzīgas citiem reģioniem, gan specifiskas – ir arī Kurzemē, Vidzemē un Latgalē, un, iespējams, ir vērts apsvērt arī Kurzemes, Vidzemes un Zemgales tematikas apakškomisiju nepieciešamību. Domāju, ka no konkrētajiem reģioniem ievēlētajiem kolēģiem šis būtu papildu instruments vēlētāju domu un vajadzību uzklausīšanai, konkrētajam reģionam piemērotu risinājumu formulēšanai.

Un, protams, drošība, turklāt drošība plašā nozīmē – gan armijas attīstība, robežu nostiprināšana, iekšlietu sistēma, gan sociālā, veselības aprūpes, mediju un valodas telpas drošība. Lai gan tas var šķist pašsaprotami, mums visu laiku sev jāatgādina, ka indivīda, cilvēka, personas drošība ir galvenā un principiālā prizma, caur kuru raudzīties uz kopējo valsts drošību. Cilvēka drošība, veselība, viņa interešu aizsardzība ir galvenais. Katrs cilvēks ir vērtība. Un brīvība nozīmē arī katra brīvību no bailēm par sevi un savu dzīvību. Tas mūs kā demokrātisku Rietumvalsti atšķir no

tirānijām, kas tūkstošus savu cilvēku sūta bezjēdzīgā nāvē un kurās tie ir tikai bezvērtīgas skrūvītes.

Viena lieta, runājot par drošību, ir skaidra. Tā maksā ļoti dārgi. Brīvība nav pati no sevis dota vērtība, par to ir jācīnās un jāmaksā arī sava cena. Mums vajadzīgi resursi mūsu brīvības, neatkarības un demokrātijas sargāšanai. Un tie resursi ir vajadzīgi jau tagad. Mums vajadzīgas investīcijas un ieguldījumi. Tāpēc būsim godīgi – vai darām visu, lai būtu atvērti un pievilcīgi? Kāpēc, remontējot ēku, beidzam ar to, ka tai aizmūrētas visas durvis un aiznagloti logi? Vai, mēģinot attīrīt saduļķotu ūdeni, mēs nevis to padarām tīru, bet cenšamies par katru cenu destilēt, padarot to ne tikai nedzeramu, bet pat veselībai kaitīgu? Vai, sastopoties ar kādu problēmu, mēs to drošības pēc ne noslīcinām tūkstotī jaunu birokrātisku procedūru, līdz pati iecere vai iespēja labākajā gadījumā ir tikai un vienīgi pusdzīva? Cik investoru ar šādu attieksmi esam pazaudējuši pēdējos gados? Vai šajos laikos varam atļauties risku administratīvās mazspējas dēļ neieguldīt simtus miljonu Eiropas finansējuma vai formālas attieksmes un bezrūpības raisītu kļūdu dēļ zaudēt iespēju īstenot daudzus nozīmīgus projektus?

Mēs nevaram atļauties tā turpināt arī mūsu pašu drošības dēļ. Stratēģiskam redzējumam, debirokratizācijai un efektivitātes uzraudzībai ir jāienāk uz palikšanu Latvijas Republikas Saeimas dienaskārtībā.

Kolēģi! Runājot par Saeimas vietu Latvijas politiskajā dzīvē, vēlos atgādināt šķietami pašsaprotamas, tomēr, manā skatījumā, būtiskas tēzes. Jau drīz notiks Latvijas valstij ļoti svarīgā Valsts prezidenta ievēlēšana. Lielā interese par šo tēmu gan parlamentā, gan medijos un sabiedrībā vispār ir labi saprotama. Tomēr ir skaidrs arī tas, ka neatkarīgi no tā, kurš vai kura kļūs par valsts pirmo personu, Latvija joprojām būs parlamentāra valsts, un tas savukārt nozīmē, ka gan lielākās iespējas, gan arī lielākā atbildība politiskās dienaskārtības veidošanā joprojām paliks Latvijas Republikas Saeimai. Izcila Valsts prezidenta ievēlēšana nemazina nepieciešamību mums visiem strādāt maksimāli aktīvi, maksimāli pārdomāti.

Kolēģi! Es vēlos atgādināt – vēlreiz vēlos atgādināt! – ka 1990. gada 4. maijā tika atjaunota tieši Latvija kā parlamentāra valsts. Tomēr skaidrs ir viens – Latvijas tauta arī starpkaru periodā spēja novērtēt parlamenta kā institūcijas nozīmi, un, man šķiet, mēs dažkārt pārāk aizraujamies ar ironiskām piezīmēm par tā laika partijām un Saeimu.

Palūkosimies:

1. Saeimas vēlēšanās 1922. gadā vēlētāju līdzdalība bija 82,2 procenti no balsstiesīgajiem;

2. Saeimas vēlēšanās 1925. gadā – 74,9 procenti;

3. Saeimas vēlēšanās 1928. gadā – 79,3 procenti;

un 4. Saeimas vēlēšanās 1931. gadā – tieši 80 procenti.

Citiem vārdiem sakot, nenoliedzami, jaunās valsts parlaments nebija pasargāts no valsts, kā saka, augšanas grūtībām un kļūdām, tomēr sabiedrība, vienalga, apzinājās parlamentārās valsts acīmredzamās priekšrocības. 21. gadsimta Latvijā, lai cik sabiedrība būtu kritiski noskaņota pret varu – dažkārt pamatoti, dažkārt ne visai –, lai gan vēlētāju aktivitāte, salīdzinājumā ar starpkaru posmu, ir ievērojami zemāka, tomēr man šķiet, ka arī te redzama iedrošinoša tendence. Proti, 13. Saeimas vēlēšanās līdzdalība bija 54,5 procenti, bet 14. Saeimu vēlēja jau teju 60 procenti balsstiesīgo. Un te ir vēlējums visiem tiem, kas ir pilsoņi, kam ir pienākums iet uz vēlēšanām. Politiķus, kas ir pret mūsu valsti, arī tos, kuri bija tajā sarakstā, kas neatbalstīja deklarāciju par

Latvijas neatkarības atjaunošanu, – šos cilvēkus neievēlē. Šos cilvēkus ievēlē tieši tie, kas uz vēlēšanām neaiziet. Sargājot mūsu brīvību un demokrātiju, katram Latvijas pilsonim to ir ļoti svarīgi atcerēties.

Skaidrs, ka cilvēki, kuri balsoja par partijām, kuras tādu vai citādu iemeslu dēļ vēlāk nestrādā valdībā, milzu sajūsmā par Saeimu nebūs, un arī mēs pieļaujam kļūdas, tomēr es atļaušos izteikt minējumu, ka mūsu sabiedrība labi redz, ko nozīmē demokrātijas, tostarp parlamentārās demokrātijas, drupināšana citās valstīs, redz, ko tā saucamais vadonisms, "stingrā roka", nozīmē ne tikai konkrētās valsts kaimiņiem, bet arī pašiem šīs valsts iedzīvotājiem. Neko labu. Tātad var teikt, ka gan ar prātu, gan ar sirdi Latvijas sabiedrība izvēlas parlamentāro demokrātiju kā valsts uzbūves formu, un mums visiem spēkiem jāstrādā, lai parādītu un pierādītu, ka šāda izvēle ir pilnīgi pareiza. Tāpēc grāmata par Latvijas parlamentārisma vēsturi, kas katram no jums šodien ir uz galda priekšā, lai ir labs atgādinājums par ceļu, ko esam nogājuši.

Cienījamie kolēģi! Atļaujiet man visu vārdā vēlreiz no sirds pateikties Augstākās padomes deputātiem par viņu drosmi un konsekvenci un novēlēt mums būt cienīgiem viņu apņēmības, neatlaidības un arī drosmes mantiniekiem.

Kā savās Epifānijās par drosmi teicis Imants Ziedonis (arī runājot par ziloņiem): "Ja mēs droši rīkosimies, mēs būsim ieguvēji, mēs piesiesim zilonim snuķi pie astes. Tikai nevajag baidīties. [..] Un vilkus mēs padarīsim par mājdzīvniekiem [..]. Ja mēs iesim basām kājām pa čiekuriem, mēs būsim uzvarētāji."

Sveicu Latvijas Republikas atjaunošanas 33. gadadienā!

Visi kopā varam teikt: Saules mūžu *(klātesošie: "Latvijai!")*

Dievs, svētī mūsu Latviju!

(Aplausi.)

(Tiek atskaņota Latvijas valsts himna.)

Līdz ar to Saeimas 2023. gada 4. maija svinīgo sēdi par godu Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanai pasludinu par slēgtu!

Aicinu visus svinēt svētkus kopā Saeimas Sarkanajā zālē.

Sēdes videotranslācija

04.05.2023.	12.00 Lat	12.00 Eng

---

* * * *

Sēžu videoarhīvs: https://www.saeima.lv/lv/likumdosana/saeimas-sede/videotranslacijas

Sēdes videotranslācija	**04.05.2023**	12.00

1. pl. 12:00 – 32 min stg 2469 sēde Nr.5-pavasara Smiltēns
https://cdn.tiesraides.lv/saeima.lv/20230504132301_saeima.lv.1_0

---

* * * *